

„Danskere"

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAG FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere" udgaa Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00. Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adresseforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere"s Kontor.

Naar Laeserne henvender sig til Folk, som averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Selma kalder Præst. Det meddeltes sidst i Korrespondance fra Del Rey, Cal., at Menigheden der havde kaldt Past. Engholm, Hayward, Cal. Vi er nu i Stand til at kunne meddele, at den anden Menighed af det Kald, der blev delt, nemlig Menigheden i Selma, har udstedt Kald til Past. M. Th. Jensen i Fremont, Nebr.

VEJEN FREM — — ?

Fremad — er jo et stadigt Løsen; at der raabes stærkere paa det til enkelte Tider end til andre, det kommer af særlige Opfordringer, som særegne Tider stiller.

Der hersker ogsaa indenfor vort Samfund en Følelse af, at vi skal fremad paa flere Omraader, og jeg er enig med Past. Poulsen, og andre om, at vi skal fremad og være lige saa unge, som vi var — ikke blot for 25 Aar, men for over 40 Aar siden.

Men — — dersom det skal lykkes at naa fremad, frem mod det Maal, vi ser som nødvendigt at naa, saa maa vi være fuldt klare over, at kun en vis Vej fører til et vist Maal.

Og det kan undertiden være svært at blive klar over Vejen til vort Ønskes Maal. Vi mindes, at en norsk Missionær fra Sudan, Afrika, som besøgte os i Fjor, fortalte om de uvejsomme Steder der. Vi kan ogsaa komme til at staa over for Forhold, hvor det ser saa uvejsomt ud og derfor saa svært at naa frem.

Det, jeg her særlig tænker paa, det er for os som Kirkesamfund at faa vor Skolesag ført frem, saa vi møder de Krav, som Tiden og Forholdene med Rette kræver. At vi maa og skal frem, det er jeg enig med mange andre om.

Men Vejen frem — har man tænkt over det? Ellers famler vi, og det mislykkes. Der er kun en vis Vej, der fører frem imod det tilsigtede Maal.

Og hvad er det for en Vej? Vent bare lidt.

Forstanderen for Dana College og Trinitatis Seminarium gav os gennem dette Blads Nr. 7 nogle Oplysninger om, hvordan det ser ud i Lærerlønns- og Skolekassen. Ikke engang Halvdelen af, hvad Aarsmødet bevilgede, er kommen ind.

Det er ikke Vejen frem. Ikke at møde de Forpligtelser, som Kirken gennem Aarsmødet paatager sig, det fører absolut tilbage ad, ikke fremad. Det mod-

satte derimod — altid promte at indfri sine Løfter og møde de Forpligtelser, man har paataget sig, det peger fremad.

Og hvad jeg saa ellers ønsker at sige som mit Begreb om Vejen frem i vor Skolesag, det er ikke at se paa Manglerne; thi da stirrer vi os let blinde.

Men noget af det allervigtigste er, at vi ser paa Dana College og Trinity Seminarium som vor Skole.

Det samme gælder vor Hedningemission, vor Bladmission og mange andre Fællesopgaver.

Der er maaske Missioner, som tiltaler os mere end vore egne. De har maaske Repræsentanter, der forstaa bedre at varme Hjerterne for Sagen end vore gør. Men dermed bliver de andre Missioner ikke vore; det er ikke dem, vi har forpligtet os til at opholde. Udsendingene i dem er ikke vore Missionærer, selv om vi har den dybeste Agtelse for dem o.s.v.

Ligesaa med vor Bladmission. Der er maaske Blade og Tidsskrifter, vi finder dygtigere end vore egne; men de er ikke vore. De tjener ikke særlig vor Sag, og vi har ingen Kontrol over dem. Om de end i og for sig maatte findes dygtigere end vore, saa er de ikke saa gode for os som vore egne.

Anvend nu det samme paa vor Skole. Vi kan vel ikke undgaa at sammenligne andre Skoler med vor egen, og Sammenligningen kan overbevise os om, at vi maa fremad.

Men det første Skridt paa Vejen frem, det er absolut Troskab imod det, vi har, og som vi tror, Gud har givet os.

Vor Skole er, som vi selv har lavet den, med Evner og Kræfter, som Gud gav os. Vi har kaldt dens Lærere, og de har arbejdet i Troskab med de Evner, Gud gav dem, og efter den Plan, Samfundet foreskrev dem.

Jeg tror, det er i sin Orden, at Spørgsmaalet om Ansættelse af en Professor mere i Teologi, en, som underviser udelukkende i det amerikanske Sprog, drøftes her i Bladet. Og det er ikke først under de senere Tidens Krav, jeg er kommen paa Tanke om en saadan Udvidelse af vor teologiske Fakultet. Den ligger langt forud for Krigsaarene, hvad enhver ved, som har fulgt med i Samfundets Forhandlinger.

Men — — Vejen frem. Det maa vi ogsaa nu betænke. Det er uden Mening at tænke paa at ansætte en teologisk Lærer mere, saa længe vi ikke beredvilligt indbetaler, hvad Samfundet har forpligtet sig til gennem Aarsmødet.

Derfor var jeg ogsaa glad ved, hvad Past. P. C. Poulsen i Slutningen af sin Artikel i sidste Nr. om Ansættelse af en amerikansk Professor skrev: „Men vi skal vist til at snakke noget mere om Skolekassen; thi ellers standser nok hele Maskineriet deroppe paa Bakken, og saa gaar det galt med Præstuddannelsen . . . Dersom nu ikke din Præst gør et Arbejde for Skolekassen, saa giv ham bare en Revselse, han fortjener den."

Lad os nu en Tid forsøge at tænke netop paa de — **Vejen frem!** At vi ikke har været vant til at gøre det mere, det har gjort, at vi som Samfund er løbet i Gæld den ene Gang efter den anden.

Og lad os nu bare ikke klage os over, at Vejen frem er for svær. Vi kører jo med Automobileer nu om Dage! Og er Automobilefabrikanternes Arbejde værd at støtte, saa er Kirkens det ikke mindre.

Lad os nu først faa Lærerlønnskassen fyldt til Overflod, saa siger vi siden fremad! thi da er vi paa Vejen, der fører fremad.

Og Gud som ogsaa styrer Skolesagen for os, han har lovet, og Historien viser, at han har for Skik, at belønne Troskab.

A. M. Andersen.

VORT BLAD.

Af H. P. Hansen.

Det er kun naturligt, at vi drager Omsorg for, at vore Børn først og fremmest lærer det engelske Sprog, fordi det er vort Lands Sprog.

Men dermed at paastaa, at det ingen Nytte er til, at de lærer Dansk er lige saa beklagelig som uforstandig Tale.

Først ganske simpelt, fordi det altid er af Værdi for et Menneske at være i Stand til at bruge mere end eet Sprog. Men dernæst ogsaa fordi Dansk er vort gamle Fædrelands Sprog og giver Adgang til aandelige Værdier, hvortil ogsaa vi ikke blot er Arvtagere, men delvis lever paa endnu.

Jeg mener derfor, at Spørgsmaalet ikke bør opstilles som et „Enten—eller," men som et „Baade—og," baade Engelsk og Dansk, og det vil sikkert da i de enkelte Tilfælde falde adskilligt lettere at klare det.

Og saa var det at ønske, at man — saa længe Dansk endnu er i Brug her — baade i Tale og Skrift skrev et saa smukt og rent Dansk som muligt. Vi lader i saa Henseende ikke saa lidt tilbage at ønske. Det gør intet godt Indtryk at se vort gamle Modersmaal mishandlet eller brugt saa skodesløst, at man knap kan kende det igen. Der blev i Journalistkredse i Danmark paastaet, at „Flensborg Avis" var den bedst skrevne Avis, der fandtes, og det var en Ære for dette Blad, der kæmpede for Danskhedens Sag i et undertrykt Land.

Lad alle os, der skriver i vore danske Blade her, gøre os Umage for at skrive et godt og rent Dansk, saa længe vi overhovedet skriver paa dette Sprog. Det vil ogsaa bidrage til at give vore Børn Respekt for det og tillige indeholde en Tilskyndelse for dem til at tilegne sig det ved Siden af det Engelske.

Og lad os videre ikke blot følge godt med i de Bevægelser, der rører sig i vort eget Land, men ogsaa følge det gamle Land i dets Ve og Vel, ikke mindst det danske Aandsliv og efter Evne gøre os bekendt med det bedste, der skrives paa det danske Sprog.

Af den Grund mener jeg ogsaa, vi længst mulig bør oprettholde „Danskere" som Nyhedsblad.

Vel kan „Danskere" aldrig erstatte en lokal Avis, det vilde ogsaa være meningsløst at forlange. Men derfor har den lige fuldt sin Opgave som et dansk kristeligt Nyhedsblad, der skal vedligeholde Kendskabet og Interessen for dansk Sprog og dansk Aandsliv og iøvrigt behandle Dagens Begivenheder og Tidens Spørgsmaal ud fra et kristeligt Synspunkt.

Vort Blad skal gennem sit Indhold — og heri maa vi alle støtte det — være et Mønster paa et godt og smukt Dansk og ud fra de Synspunkter, der er ejendommelige for os, gøre os bekendt med Tidens Rørelser saa vel i den ny Verden, hvori vi lever, som i det gamle Land, med hvilket vi dog ønsker at vedligeholde den aandelige Forbindelse et Stykke Tid endnu.

PAST. ROSENBERGS HYRDEBREV.*

Naar jeg tager mig for at svare paa dette løjerlige Produkt, saa er det ikke, fordi jeg ønsker at skrive i „Danskere," som nu engang synes at have faaet det som sin Mission at bringe den Slags Varer til Torvs, helvæ ikke er det for at optage en skussion om den Sag, men det er simpelthen, fordi jeg mener, at vort Folk har Ret til at høre Sandheden ogsaa.

Past. Rosenbergs Stykke er adresseret til Skolens Lærere i Almindelighed og til Lærerne ved Seminarier i Særdeleshed, og som en af dem taler jeg for

*Forlangt optaget. — Red.

mig selv, og ikke for nogen anden.

Det kan jo ikke være Past. Rosenberg ubekendt, hvorledes vi kom hertil som Lærere.

Det var i Aaret 1909. De Lærere, man havde faaet herover fra Danmark, og nogle af de daværende Studenter, af hvilke Past. Rosenberg var een, havde ofret Skolen paa Partikævlens Alter. Nidkærlighed for dem selv havde fortæret Huset. Da Vognen veltede, smed de Lærerne. Vilde Kirken samle sit Skrammel op, blev det dens egen Sag.

Saa gik det, — som vor Kirkes Historie viser, det altid er gaaet i saadanne Tilfælde, man saa sig omkring, om der var nogen af Samfundets egne Mænd, der kunde redde Stumperne.

En af dem, der syntes at være noget, skrev spottende: „Der skal jo nok være nogen, som tager imod Kaldet."

Det var langtfra et lysteligt Skue, — denne sønderrevne Skole.

Det var da heller ikke Pengene, der drog, thi første Aar led jeg et finansielt Tab af fem Hundrede Dollars, og det tog ikke saa faa Aar, inden min Løn naaede, hvad jeg allerede den Gang havde i Menighedsarbejdet.

Ej heller blev Arbejdet let. Jeg havde været tolv Aar i Menighedsarbejdet, og skønt det kunde have sine Fordele, saa var ogsaa meget forsømt, som skulde arbejdes op, og min Arbejdsdag blev regelmæssigt fra tidlig Morgen til Midnat.

Men det værste var, at der var fostret en Aand paa Skolen, for hvilken man maatte blues: Mistillid, Mistanke, Sladder og Spioneri, — naturligvis i Kristendommens Navn.

Saadan ser Sagen i alt Fald ud i mine Øjne, naar jeg ser tilbage paa den Tid.

Vi tog fat paa Arbejdet med den Forstaaelse, at enten vilde vi arbejde i Fred med hinanden eller ogsaa gaa fra Skolen — og det har vi holdt.

Vi havde Ret til at forsøge, om vi kunde føre Sagen fremad, og Studiet af det græske Sprog blev betydeligt udvidet, ligesom ogsaa Studiet af saadanne praktiske Fag som Kateketik, Homiletik og Liturgi optoges i Skoleplanen; men vi havde selvfølgelig ingen Ret til at forandre den Grundanskulelse, der var Seminariets Tradition, nemlig at det var en dansk luthersk Præsteskole. Naar vi underviste i en Del af Fagene paa Engelsk, saa var det for at møde det voksende Krav i den Retning.

Imidlertid kan jeg godt forstaa, at der er Præster, for hvem Uddannelsen ikke svarede til Kravene, som Menighedsarbejdet stiller, særlig nu, og saa naturligvis dadler de Skolen; men det kunde jo ogsaa være at Tyngdepunktet maatte flyttes hen til et andet Sted. Man vilde maaske ramme Sagen bedre ved at sige: „De er kommet tidligt nok til Verden, men for sent til Amerika."

Sprogsprogsmaalet har været aktuelt paa Skolen hele Tiden, lige saa meget som i Menighederne. Personligt mener jeg, at det er meningsløst for Kirken at blive ved at rekrutere sin Præstestand fra Danmark, med Undtagelse af saadanne, der kommer i en Alder, da de let tilegner sig Sproget som deres eget. Kommer de til Seminarieret for „at lære Engelsk," saa er Resultatet paa Forhaand givet, lige meget hvilket Seminarium de gaar til.

Naar vi saa faar en saadan faderlig Formaning igennem „Danskere" til at gøre os selv overflødige, saa vil maaske nogle sige: „Det er vel sagt i en god Mening." Dertil vil jeg svare: „Om det er sagt i en god Mening, ved jeg ikke; et ved jeg: det er uopdraget."

Lad mig illustrere det ved at vende Formaningens om: Jeg hører, at Solen vist vilde skinne lige kønt, om Past. Rosenberg søgte sig en anden Gren at sidde paa, og saa fortæller jeg

ham det igennem „Danskere." Ja, hvorfor ikke? Og hvorfor ikke lade Formaningen gaa videre? Der er maaske Præster, der sidder saaledes i det, at Menigheden er ved at ligne en slikket Tallerken. Hvorfor ikke forbarne sig over Menighederne?

Men lad det være sagt til Beroligelse for saadanne angstede Sjæle, at der behøves ingen Kunster for at forandre Forholdene ved Skolen; thi vi er lige saa interesserede i Skolens Velværd, som nogen anden. Personligt er jeg saaledes stillet, at jeg ikke engang vilde stille Fordring om de tre Maanedes Opsigelsestid fra Samfundets Side, hvis det kunde gavne Skolen. Men det er Samfundet, som har kaldet os, og kunde de forlange os til at gaa hertil, da det kneb, saa maa de jo ogsaa kunne sige os, om de ønsker andre i vort Sted. Det bør derfor ikke undre nogen, om der ikke skulde blive taget Hensyn til den Slags Henslinger.

Men een Ting endnu. Elevholdet er ogsaa betegnende for Menighedsarbejdet, thi det er jo særligt fra Menighederne, at Eleverne kommer. Man skulde vente, at der først og fremmest regnedes med den Ungdom, der er født og opvokset her i Landet, men Erfaringen lærer os, at der er Præster, som regner grumme lidt med dem. Skal de tænke paa lodige Kristne iblandt Ungdommen, saa bliver det dem, som er importeret. Hvis det nu passer, saa maa der være en Aarsag for en saadan Tilstand, g den kan enten søges hos Ungdommen eller i Præstens og Menighedens Arbejde. Men lige meget hvor man søger den, saa maa Skolen selvfølgelig ogsaa regne med den Tilstand. Mon det ikke var paa Tide at spørge, om det er som det bør være? Man kan ikke vente, at Landets egne Børn vil være tilfredse med at være taalte som et Element, man ikke ved, hvad man skal gøre ved; derfor havnede saa mange af dem i de reformerte Kirker, mens vi burde haft dem paa vor Skole.

N. P. Lang.

ENGELSK LUTHERSKE SALMEBØGER.

(Fortsat fra 2. Side.)

stes i Kirken. Og netop i disse Overgangens Aar maa det vel anses af saa meget større Betydning, at vore unge bliver vel kendte med Søndagens Tekster og faar lært at finde dem i Salmebogen og bruge dem, som de saa ofte er bleven brugt til Opbyggelse — baade i Kirken og i Hjemmet. Vore unge vil vel ikke savne Lidelseshistorien i Salmebogen, men mon det er ret af os at undlade at give dem den?

Saa har The Common Service Book et ½ Hundrede Salmer for Børn. Dette har ogsaa sin store Betydning; thi den kan saaledes hentes fra Søndagsskolen, og mens Børnesalmerne bruges, stiftes der uvilkaarligt Kendskab og skabes Kærlighed til hele Bogen, og det enkelte Barn eller unge Menneske kommer til at se paa den — som min Kirkes Salmebog.

Saa har The Common Service Book henvend 40 Salmer, som er os vel kendte fra vor danske Salmebog. Det er Salmer, der i Tidens Løb er oversatte fra Tysk og saaledes har faaet sin Plads i den danske Salmebog, hvor de blev vore Hjerter dyrebare — saadanne som: „Af Dybsens Nød, o Gud, til Dig," „Befal Du dine Veje," „Dit Ord, o Gud, som Duggen kvæger," „Vor Gud Han er saa fast en Borg," „Lovet være du Jesu Krist," „O Herre Krist, dig til os vend," „Dig vil jeg elske," „Er Gud for mig saa træde," „Jesus, dine dybe Vunder," „Jesus er mit Liv i Live," „Søde Jesus, vi er her," „Lover den Herre, den mægtige Konge med Ære," „Gør Døren høj," „Nu takke alle Gud," „O Hoved højt forha-

net," „O Helligaand, kom til os med," „Stille Nat, hellige Nat," „Fra Himmel højt kom Budskab her," „Vaagner op, en Stemme lyder," „Naar vi i største Nød mon staa," „Hvo ikkun lader Herren raade," „Hvorledes skal jeg møde," „Drag ind ad disse Porte," „Drag Jesus mig" og en Del andre i det mindste 34 — maaske en Del flere. Det er alle Oversættelser fra Tysk. En Del af de gamle danske Melodier, der kom til os fra Tysk, er der ogsaa. Jeg ved ikke, hvor mange af dem. Melodier af danske Komponister er der: „Amen, Jesus han skal raade," „Bryd frem mit Hjertes Trang at lindre," „Det kimer nu til Julefest," „Dyb af Kærlighed," „Hjem jeg længes," „Jeg vil mig Herren love," men de er alle satte til andre Salmer. Salmer af danske Forfattere er der kun to: „Igen Nat og Trængsel" og „Det kimer nu til Julefest," og her er der eet, som vilde være meget ønskeligt, og det er, om der kunde blive tilvebragt et lille men godt Udvalg af vore oprindelige danske Salmer i god engelsk Oversættelse til de gamle kendte Melodier. De skulde saa være nummerede saaledes, at Tillegget kunde bruges i Forbindelse med The Common Service Book just som Tillegget i sin Tid brugtes i Danmark. En saadan lille Bog kunde ved Lejligheder bruges for sig selv; thi der er virkelig en hel forskelligartet Samling af vore Salmer oversatte, men den vilde i Virkeligheden kun blive et Led i hele vort Engelsk luth. Sangværk. Kunde et saadant Tilleg skaffes til Veje, vilde vi rigtignok have noget, som var noget — ogsaa noget, vi kunde lægge i en udviklet Ungdoms Hænder, uden at den behøvede at skamme sig ved vor engelske Lutherdom.

Om vort Forlagshus vilde paatage sig at forsyne os med et saadant Tilleg paa en 50—70 Salmer, gjorde det virt den eng. luth. Sag iblandt os — og vist ogsaa sig selv — den aller største Tjeneste. Vi vilde da faa det bedste fra vor gamle Salmebog samlet sammen, saa vi virkelig kunde blive kendt med det i sin engelske Dragt, og vi vilde ikke afskære os selv fra Brugen af et saadant Mesterværk som The Common Service Book er i alle Henseender — et Værk, der er særdeles vel omtalt langt ud over luth. Kredse.

Der er endnu enkelte Ting, som turde tale for at gøre Brug af The Common Service Book:

The Common Service Book er udgivet af den nye Forenede Luth. Kirke. Det er jo en Del af det Samfund, vi i mange Aar har haft Japanmission sammen med, og hvorunder vor Japanmission formentlig i Fremtiden for en stor Del vil komme til at sortere. Det ligger dog nærmere at have Salmebog sammen med det Samfund, man driver Hedningemission sammen med, end at have Salmebog med eet Samfund og Hedningemission sammen med et andet.

Det er det samme Samfund, der har overtaget det gamle danske Arbejde paa de Vestindiske Øer (The Virgin Islands) for at fortsætte og udvide det. Der blev vist bevilget \$10,000.00 til Arbejdet der forleden.

Nogen vil saa maaske sige: Ja, men vi staa dog Nordmændene meget nærmere, og det er sandt, men kunde det alligevel ikke godt tænkes, at Nordmændene har alt det udenlandske, de ønsker. Nu stryger de Norsk af ders Samfunds Navn. Kunde

*Efter en temmelig nøjagtige og omfattende Undersøgelse af den Sag er kun den ene Melodi: „Amen, Jesus han skal raade" af dansk Komponist (A. P. Berggren). „Bryd frem mit Hjertes Trang at lindre" og andre er af den norske Komponist L. M. Lindeman.

**Den sidste er ifølge „Salmebog for Kirke og Hjem" af Luther, oversat af Grundtvig. Red.